

Klimski, Tadeusz

Toruński zjazd filozofów

Studia Teologiczne 14, 363-364

1996

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez **Muzeum Historii Polski** w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Tadeusz Klimski

TORUŃSKI ZJAZD FILOZOFÓW

Organizatorzy VI Polskiego Zjazdu Filozoficznego w Toruniu uznali, że celem tego spotkania będzie pobudzenie rozwoju refleksji filozoficznej i przeciwdziałanie trwającemu od lat ostracyzmowi wielu środowisk filozoficznych w Polsce. Takie zadania sam Zjazd mógł jedynie zapoczątkować. Natomiast główna działalność Zjazdu przejawiała się w sesjach ogólnych i sekcyjnych. Zdarzało się, że ważne zagadnienia dotyczące uprawnień filozofii pojawiały się na spotkaniach tzw. okołozjazdowych. Poszczególnych filozofów zazwyczaj interesowały obrady sekcyjne, umożliwiające zapoznanie się z najnowszymi wynikami badań w danej specjalności.

Obrady sekcji historii filozofii dawnej dotyczyły zagadnień filozoficznych sformułowanych w okresie filozofii starożytnej i średniowiecznej. Prezentowano dorobek własny i środowisk zajmujących się tą problematyką. Spośród filozofów starożytnych największym zainteresowaniem cieszył się Platon i Plotyn. W filozofii średniowiecznej uwagę historyków filozofii skupił na sobie nurt neoplatoński, do którego zaliczyć można Jana Szkota Eriugene, awerroistów. Obecna była refleksja nad polskim średniowieczem i filozofią istnienia św. Tomasza z Akwinu.

Ogólnie można zauważyć, że polscy historycy filozofii prowadzą swoje badania w ramach jednej z trzech koncepcji historii filozofii. Według pierwszej, historycy filozofii mając przygotowanie głównie filologiczne wydobywa z tekstów zagadnienia filozoficzne i przedstawia je w streszczeniach i wypisach np. jako antologię tekstów. Według drugiej koncepcji historyk bada zależność treści tekstów filozoficznych od dominujących wydarzeń historycznych, porównuje te treści z innymi tekstami, biografiami filozofów. Wyniki swoich badań wyraża przez porównanie np. w formie *pagina fracta*. Trzecia koncepcja polega na ukazywaniu formuły i przekształceń problemów filozoficznych. Historyk filozofii jest tu głównie filozofem i wyniki swoich badań przedstawia w monografii problemu odkrytego w danym tekście i uwyrażnionemu w świetle koncepcji bytu jaką badany autor reprezentuje.

Podczas toruńskiego zjazdu stosowane były wyżej wymienione koncepcje uprawiania historii filozofii.

Nawiązując do wystąpień okołozjazdowych można było zauważyć niepokój powodowany brakiem dostatecznego zainteresowania we współczesnej filozofii polskiej filozofią bytu i związanej z nią antropologią filozoficzną. Prof. S. Swieżawski w liście do uczestników zjazdu widział w odejściu od problematyki metafizycznej zubożenie problematyki filozoficznej, które jest rekompensowane większym zainteresowaniem się uczonych naukami przyrodniczymi, bądź też zwiększaniem się oddziaływania modnych ostatnio, prądów irracjonalnych. O zagrożeniach dla całej kultury wnioskujących z odrzucania racjonalności w badaniach zwłaszcza filozoficznych wypowiadała się też prof. B. Skarga (film z jej wypowiedziami przedstawiony na zjeździe wywołał gorącą dyskusję).

W swoim liście do uczestników zjazdu papież Jan Paweł II ciesząc się ze znaczącej obecności filozofów z ośrodków chrześcijańskich zachęcał do dialogu szkół i kierunków filozoficznych, do ukazania osiągnięć polskiej filozofii. Ojciec Święty zachęcał obradujących do przemyślenia *...sprawy powołania filozofii i właściwego jej ethosu*.

Wydaje się jednak, że zjazd toruński nie był przygotowany do podjęcia dyskusji na tak fundamentalne zagadnienia, a sami organizatorzy zjazdu też nie zgłaszali takiego zadania. Załącznikiem podjęcia takiej tematyki mogły być pytania zgłoszone przez prof. M. Gogacza na panelu poświęconym blaskom i cieniom szkoły lwowsko-warszawskiej. Profesor pytał dlaczego program szkoły nie obejmuje poza logiką, metodologią, teorią poznania, etyką i historią filozofii np. metafizyki i teodycei? Taki redukcjonizm sprawia, że nauki pomocnicze filozofii stały się samą filozofią. To z kolei prowadzi do dominacji idealizmu w badaniach filozoficznych, do utrzymywania się pozytywizmu, do sprzyjania rozwojowi gnostycyzmu i ostatecznie wprowadza ateizm.

Zjazd filozoficzny w Toruniu ukazał aktualny stan polskiej filozofii. Zaprezentowano duże zróżnicowanie badań filozoficznych i samych środowisk. Można wyrazić nadzieję, że następne zjazdy filozofów podejmą w dyskusjach plenarnych problem zadań samej filozofii.

Ks. Roman Forycki

REFLEKSJA Z UDZIAŁU W VI POLSKIM ZJEŹDZIE FILOZOFICZNYM W TORUNIU W DNIACH OD 5 DO 9 WRZEŚNIA 1995 r.

Uwagi wstępne

1. W mojej wypowiedzi ograniczam się do refleksji nad niektórymi spotkaniami sekcyjnymi w Sekcji Filozofii Religii, której przewodniczącym prezydium był ks. bp Bohdan Bejze, a do prezydium wchodził m.in.: Zachariasz Łyko, Dionizy Tanalski, Roman Darowski, Jerzy Ochmann, Karol Tarnowski, Tadeusz Styczeń, Andrzej Semianowski, Zofia Zdybicka, Jan A. Kłoczkowski, Stanisław Ziemiański, Roman Forycki.

2. Szczególnie skoncentruję się na spotkaniach, którym przewodniczyłem.

Ogólna problematyka Sekcji

1. W pewnym sensie wyznaczała ją opcja autorska. Do autorów będących przedmiotem zainteresowania należeli m.in.: Feuerbach, Bierdiajew, Eliade, Eckhart, Platon, Kołakowski, Jan Paweł II.

2. Podejmowano takie problemy, jak: wiara, religia, irreligia, sacrum, profanum, rozłam w chrześcijaństwie, Bóg w filozofii, transcendencja, wolność, tolerancja, zło.

Szczegółowa problematyka spotkań, którym przewodniczyłem i w których uczestniczyłem

1. Referat Radosławy Kuliniak pt. *Wiara a wyobraźnia w „Myślach o śmierci i nieśmiertelności” Ludwika Feuerbacha* ukazał wiarę jako będącą poza wszelkim określeniem i wyobrażeniem. Autorka przedstawiła specyficzną koncepcję wyobra-